

AYGÜN SƏMƏDZADƏ: MAHNILAR

Heç bilmirəm, o nəğməkarın adı bir nəğmə təki yaddaşına nə zamandan yazılıb. Eşitdiyim bəstələri hafizəmdə yeri olan bu insanı mənə tez-tez xatırladır. Məni düşündürən bu musiqilər də xəyalımı zamanlar içində gəzdirir. Yaddaşı daim oyaq saxlayan musiqi, vaxt-bivaxt ürəyinin sarı simində gəzışərək səni keçmişinə, munis çağlara aparırsa, isti bir səs, nəfəs kimi ruhunu qidalandırırsa, ümidi, arzu kimi qəlbini coşdurursa, o nəğmənin nə keçmiş, nə bu günü, nə gələcəyi. Əslində keçmişlə gələcəyin arasında olan "bu gün" ömrün keçid körpüsüdü. Bu körpüdən bəzən xəfif, bəzən də odlu bir səslə ötən əsərlər çox zaman ona həyat verənlərin ömründən uzun olur. Amma sənə musiqi deyirəm! Ritmi, səsi, avazı pəncərədən düşən işq təki könlünü isidən, qəlbini tuyğulandıran, kədərləndiren, fərəh içində üzdürən musiqi! Belə musiqini düşüncədə, xatirələrdə yoğurub-yetişdirib bir gözəl rəngdə, qiyafədə dünyaya gətirmək gərəkdi. Onun sözlə vəhdətini axtarmaq, duymaq və bir-birinə qovuşturmaq gərəkdi. Bütün bunları çeşidli əsərlərində yarada bildiyinə görə də o ad, o sənət həqiqi mənada musiqisevərlərin qəlbində yaşamağa layıqdır. Belə bir ömrə haqqı çatan sənətkarlardan biri də Bakı Musiqi Akademiyasının dosenti, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar incəsənət xadimi AYGÜN SƏMƏDZADƏDİR.

Aygün Səmədzadə sözə musiqi ilə bir zərflilik, rövnəqlik gətirdiyinə, onun daxilindəki gizlin qatları açmasıyla bizi hansıa bir istəyimizə qovuşturduguşa görə yaddaşımızda qalıb. O, həyat hekayələrindən, şipşirin, mürgülü nağıllardan bir ömrə naxışlar sala bilən musiqi yaratığına görə, kəpənək qanadlarıtək zərif tuyğulu mahnilər yüzlərle, minlərlə insanların yaddaşına unudulmayan bir səs, nəğmə kimi axıb. İndi qəlbimden sözüllərə sətirlərə axan fikirlərimi dəda zənginləşdirən, rəngarəng edən də bəstəkarın, neçə gündü bir səssizliyə çəkilərək dinlədiyim mahniləri, insanda mənəvi zövq, təzadlı tuyğular yaranan sənət əsərləridir.

Albomun ilk səhifəsində müəllifin məmər bir musiqi təki qəlbimə dolan səsi məni çox tuyğulandırdı. Sözün indiki sırasında bu səsi, fikri səsləndirməye bilmirəm: "Anamın arzularına siğindim. Anamın ümidiñindən ruhlandım. Dostların sədaqətindən, düşmənin nifrətindən gücləndim. Müəllimlərin etimadına arxalandım. Övladlarımın gələcəyinə inandım. Bu torpağın suyunu, havasını, sevgisini içimə çəkdim... Və hər şey musiqiyə döndü. Böyük SEVGİyə bürünməş mahnilər belə yarandı". Bax, sənətə məhəbbət budur, sənətə ehtiram belə yaranır. Ele bu səbəbdən də onun sənəti püxtələşdi, dolğunlaşdı, könülləri nura qərqətdi...

Albomda müəllifin 4 adda kompakt diski var və hər birində də 15 mahni yer alıb. Bunlarda əsasən lirik-epik janrıda olan mahnilər toplanıb. "Tut ağaçım"da sənətsevərlərə təqdim olunmuş mahnilər haqqında ilk fikir kimi onu deyərdim ki, müəllifin bəlkə də təbiətindən doğan bir istəkdir ki, xatirələrə dalmaq, nostaljilərin istisine qızınmaq, xəyallanmaq sevgisi onu bu mövzuda əsərlər yaratmağa ruhlandırır. Könül həmişə istədiklərinə, yaşadıqlarına, həyatının munis anlarını keçirdiyi məkana daha çox bağlı olur. Şair Kəmalə Abiyevanın "Bakı haqqında nağıllı"ı da bu mənada onu ahənrüba kimi özüne çəkib. Uşaqlığını, gəncliyini keçirdiyi, evlərindən, bağ-bağatlarından başlanan vətən sevgisi, bütünlükdə həyatı Bakı nağılına döndü. Və ən ümdəsi də budur ki, bu nağılı hamımızın nağılı ola bildi. Şair söyləyir: **Bu dünyada nağıllı çoxdu, Hamısı da belə başlar, Biri vardi, bir yoxdu, Nağıllarda şəhər çoxdu...** Və bu çoxlu şəhərlərin içinde Bakı hamisindən gözəl, cazibəli, ən başlıcası da doğmadır. Bu mahnilə bir ömrə naxış salan xatirələr uyuyur. Oxunduqca, yaşanılan həyat kinolenti kimi gözlerinin qarşısından ötüb keçir. Sözlə musiqinin vəhdəti suyun cedar torpağı axlığı məcun kimidi. Aygün xanım "Bakı haqqında nağıllı"a bir xatirə cazibədarlığı gətirə bilib.

"Tut ağaçım"da diqqət kəsilən dinləyici orda sözə əlvanlıq, təzadlı tuyğular qatan musiqiyə aludə olur. İnsanı uşaqlıq xatirələrinə qaytarır... və burdakı əhvalatlar, ağaclar səhbət, acı etiraf çoxumuzun xatirələri ilə səsləşir. Burda acılı-şirinli bir həyat var, xatirələrdən qurulan bir qəsr var:

Tut ağaçım, tut ağaçım, aman yerim, güman yerim.

De köksünə necə çarpez dağ çəkmişəm, Neçə körpə budağını mən əzmışəm. Bir gün şirin xatirələr sorağıyla Səni gözləyəcəyimi bilməmişəm...

Müəllifin ayrı-ayrılıqda, bütün mahniləri haqqında özünün doğurduğu bənzərsiz fikirləri - tuyğularla məxmər kimi yumşaqlıq gətirən, onu dəniz kimi dalğalandıran, qanlılıq cosdurən, ruhunu oxsayan... qənətələri hər biri üçün tək-tək oxşarlıq ifadə etmənələr. Bu təsvirlerində bəzən belə alınılaçaq, ancaq duşənərən, təfəkküründən səzülən səsi, o səsinin sözlərə yarası, onun məğzini, mahiyətini açan detalları ümumiyyətdə mənalandırımaq, ele kompakt şəkildə təqdim etmək daha məqsədə müvafiq səslənər.

Bu mahnilarda sözə musiqisinin doğmalilığını yaranan amillər qədərincədir və AYGÜN XANIM BUNLARI AYRİ-AYRILIQDA, SONRADAN BIR KÜLL HƏLƏNDƏ İFADƏ ETMƏYİ SƏNƏTKAR OLARAD BACARIR. "SƏNƏDƏN DƏNİŞMƏYİ SƏNƏXƏS" MÜƏLLİFTİ

*Aygün Səmədzadə
Mahnılar*

*Aygün Səmədzadə
Songs*

nə, rənginə, məntiqinə uyğun musiqi bəstələyib. Burda musiqi sözün əlindən tutub, səsə çevirərək qəlbərə dolur. Musiqi sözü ehtizaza gətirir. İnsanı fikrən uzaqlara çəkir və bu uzaqlıqda doğmanla olmaq, danışmaq da xoşdur. Bunu söz müəllifi necə bir sevgiyə ifadə edirə, musiqi, o musiqiyə qəlbini verən ifaçı da bənzərsiz bir nəfəslə insanın ruhunu oxşayır: **Sənə sığınmaq nə xoş. Sən olmuşam bu axşam, səninle olmaq nə xoş...**

Aygün xanımın mahniya çevirdiyi "Sevgi deyilmış", "Qəlbində gizli yaşayım", "Nədən, həyat?" əsərləri musiqinin ecazi ilə bənzərsiz talelərin hekayətini bir yağış kimi ruhunuza çiləyir. Çoxumuz kimi bəstəkar xanım da nağılları çox sevir, odur ki, "isterdim evvəlki tətum sənin əlindən" fikrinin axarına düşüb, bu dünyani nağıllı bilek, deyən söz müəllifi ilə həmfikirliyini bildirir. Həyat başdan-başa nağıllı deyilmə... "Dəli eşq", "Ruhum qovuşacaq" mahniları da həyatın nağıllara bənzədiyini düşünməyə əsas verir.

"Məktəb illəri" adlanan 2-ci diskdə də mübəlişəsiz deməliyik ki, hitə çevrilmiş mahnilər var. Bu şöhrətin bir qanadı sözdürse, o biri qanadı da musiqidir. Onların bərgəliyi, artıq mahni haqqında fikir yürütməyə yol açır. Fikirlərdə eynilik də ola bilər, fərqli yanaşmalar da təbiidir. Amma bu fikri rahatlıqla və inamla söyleyə bilərəm ki, indiçə qeyd etdiyim birgəliyin əlahiddə nümunələrindən biri "Məktəb illəri" mahnisidir. Burda sanki musiqi ilə söz uçaraq, qaçaraq bir-birini tapıb və ən şirin tuyğular, arzular təki bir-birinə sarlaşır. Burda təkrir kimi onu da vurğulamaq istərdim ki, sözün məzmununu, formasını, mahiyətini musiqi canlandırdı, ona mahni libası biçib. Özü də bu libas sanki yüz dəfə ölçülüb-biçilib və elə yaraşıqlı, məzmunlu alınıb ki...

Sevgi əzəli, əbədi mövzu olduğu üçün də müəllifləri belə əsərlər daha çox cəlb edir. "Sənə möhtacam", "Yar onun...", "İstəməm bu eşqi", "Unuda bilmirəm"... Müəllifin bütün disklərində bu motiv çoxluq təşkil edir. Onların sırasında ecazkar sandıqlarından biri də yaddaşına işq təki səzülən lirik nəğmədir: "De ki, sənsiz olanda, De ki, tənha qalanda, De ki, səni xatırladım. De ki, illər ötsə də, Ömrüm sona yetsə də, Səni mən unutmaram...", böyük sevgidən söz açan belə bir lirik-romantik mahnidan kim tuyğulanmaz ki!

Bütün əsərlərinə məsuliyyətə yanaşan bəstəkar "Gecikmiş etiraf", "Neyləyək, bu şəhər ikimizindir" kompakt disklərində toplaşmış mahnilərində da hər birinin özəlliyini, gözəlliyini yarada bilib. Burda onun insan həyatına gətirdiyi gözəlliklər, yaxud qopardığı tufanlardan bəhs edən əsərləri çoxluq təşkil edir. Bu da təbiidir, çünki insan yaşadığı həyatda, var olduğu aləmdə sevgiyle yaşayır, eşqle nəfəs alır.

Aygün Səmədzadə "Gecikmiş etiraf"lara, "Bayatılar"a, "Susan mahni"lara, "Layla"lara, "Gecələr"ə, yağan "Yağış"lara... ürəyinin işığında nəzər salıb, onları duyarəq, sevərək yaradıb. Hətta sevgilərin bitdiyi yerdə belə "Bağışla", deyib "Sevəcəksən gizləcə" inamına da əlvan bir don biçib. Çünkü aşiqlərin bitən eşqin əlindən ayrı-ayrı səmtlərə üz tutmasından asılı olmayaraq haçansa üz-üzə gələcəklərinə, qarşılaşacaqlarına əmindi. Axi, "Neyləyək, bu şəhər ikimizindir", deyən söz müəllifinin də məntiqinə söykənməmək olmur!

Bəstəkar "Qələbə çal", "Ey vətən", "Azərbaycan"... musiqiləri ilə vətən sevgisinin möhtəşəmlərini yarada bilib. Bu mahnilarda sənətkar xalqın mübarizlik ruhunu, "adımızı yazacaqıq zirvələrə", deyən söz müəllifinin fikrini musiqinin ecazi ilə qəlbərə bayraq təki dalğalandırıb. Burda vətənə münəsibət, onu sevmək xalqın ruhunu oyatmaq gücündədir. Və nəticədə AYGÜN SƏMƏDZADƏ bərəkəndə tuyğuları cəmləşdirib, bütövləşdirib bir kompakt səhildə mədəniyyətimizə incəsənətimizə təqdim edib.

Aygün xanım albomun ilk səhifəsinə həkək etdiyti sənətə sevgisini, doğmalığını son səhifədə olduqca bitkin, ülvə bir məsudluqla bölüşüb: "İçimizə dolan Sevgi", "Arzular", "Xatirələri tərənnüm edə bilmək" hələdən gələn Bəşər... Bizi eşidənlərin, sevənlərin çoxluğu işa Uğur demək... Uğurlara sevənlər, Varlığımızı sevənlər, Nə yaxşı ki, Varsız...". Sənətinin xırıdırı olan musiqisünas AYGÜN SƏMƏDZADƏnin bu təməl, bütövüy əşxiyətində ifadə olunmuş vacib nüansları. Son sözünün qəlbərə saçılışında biz də albomdan böyük təsəssuratla ayrılıq...

Səfəq NASIR,
"Respublika".